

DERS: SOSYAL BİLGİLER 6

ÖĞRENME ALANI: YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ

**DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN
VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA
ETKİLERİ**

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **ETKİN VATANDAŞ:**
- Etkin vatandaş, yaşadığı toplumun bir parçası olduğunun farkındadır.
- Haklarını bilir ve gerektiğinde kullanır.
- Sadece eleştirmedir, çözüm üretmeye de çalışır.
- Toplumsal sorunlara karşı duyarlıdır ve sorumluluk almaktan kaçmaz.

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **Etkin Vatandaşın Özellikleri:**
- Hak ve sorumluluklarının farkındadır.
- Oy kullanır, kurallara uyar.
- Toplumsal sorunlara çözüm arar.
- Yardımlaşma ve dayanışmaya önem verir.
- **Örnek:** Mahallesindeki çevre kirliliğine karşı imza kampanyası başlatan bir öğrenci, etkin vatandaşır.

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

• PASİF VATANDAŞ:

- Pasif vatandaş, toplumda olup bitenlere karşı ilgisizdir.
- Haklarını bilse bile kullanmaz.
- Sorunlar karşısında "beni ilgilendirmez" tavrı sergiler.
- Toplumsal yaşama katılımı çok sınırlıdır.

• Pasif Vatandaşın Özellikleri:

- Toplumsal olaylara ilgisizdir.
- Haklarını kullanmaz.
- Sorumluluk almaktan kaçınır.
- Sorunlara karşı duyarsızdır.

Örnek: Okulda yapılan öğrenci meclisi seçimlerine katılmayan bir öğrenci pasif vatandaşdır.

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

KARARSIZ VATANDAŞ:

- Kararsız vatandaş, toplumsal konulara tamamen ilgisiz değildir ancak ne yapacağı konusunda net değildir.
- Haklarını kullanıp kullanmama konusunda tereddüt yaşar.
- Genellikle başkalarının kararlarını bekler.

- **Özellikleri:**
 - Toplumsal olaylara karşı kararsızdır.
 - Haklarını kullanma konusunda tereddüt eder.
 - Çoğunluğun kararına göre hareket eder.
- **Örnek:** Bir yardım kampanyasına katılıp katılmama konusunda sürekli fikir değiştiren kişi kararsız vatandaştır.

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **DİJİTAL VATANDAŞ**
- **Dijital vatandaşlık** topluma çevrimiçi katılma yeteneğidir.
- **Dijital vatandaşlık** dijital ortamı, yerinde, güvenilir ve güçlendirilmiş teknolojiyi sürekli gelişen kurallarına uygun olarak kullanmaktır.

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **E-DEVLET**
e-Devlet, vatandaşların devlet kurumlarıyla ilgili işlemlerini **internet üzerinden, hızlı ve güvenli şekilde** yapmasını sağlayan bir sistemdir.
- Amaç, devlet hizmetlerine kolay ulaşımı sağlamaktır.

- **e-Devlet Üzerinden Yapılabilen Bazı İşlemler**
- Öğrenci belgesi alma
- İkametgâh (yerleşim yeri) belgesi alma
- Not ve sınav sonuçlarını görüntüleme
- SGK hizmet dökümüne bakma
- Araç ve ehliyet bilgilerini sorgulama

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **E-NABIZ**

e-Nabız, vatandaşların **sağlık bilgilerini internet üzerinden güvenli şekilde** görebildiği bir sağlık sistemidir. Sağlık Bakanlığı tarafından sunulur.

- **e-Nabız Üzerinden Yapılabilen İşlemler**
- Muayene bilgilerini görüntüleme
- Tahlil ve tetkik sonuçlarını görme
- Reçete ve ilaç bilgilerine ulaşma
- Aşı bilgilerini inceleme
- Randevu bilgilerini kontrol etme

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **E-OKUL**
e-Okul, öğrencilerin ve velilerin **okulla ilgili bilgilere internet üzerinden ulaşmasını** sağlayan bir sistemdir.
- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kullanılır.

- **e-Okul Üzerinden Yapılabilen İşlemler**
- Not bilgilerini görüntüleme
- Devamsızlık durumunu öğrenme
- Sınav tarihlerini ve sonuçlarını görme
- Takdir – teşekkür durumunu öğrenme
- Karne ve belge bilgilerine ulaşma

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

• EBA

EBA, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan, öğrenci ve öğretmenlerin **derslere dijital ortamda erişmesini sağlayan** bir eğitim platformudur.

• EBA'nın Faydaları

- Eğitimde fırsat eşitliği sağlar.
- Öğrencinin kendi hızında öğrenmesine imkân tanır.
- Ders tekrarını kolaylaştırır.
- Eğitimde teknoloji kullanımını artırır.

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **MEBİ**
MEBİ, Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen; **ortaokul ve lise öğrencileri ile mezunların derslerini ve sınav hazırlık süreçlerini desteklemek amacıyla oluşturulmuş ücretsiz bir bireysel öğrenme platformudur.**

- **MEBİ'nin Amacı**
- Öğrencilerin **LGS ve YKS'ye hazırlanmasına destek olmak**
- Okul derslerini pekiştirmek
- Bireysel öğrenmeyi teşvik etmek
- Eğitimde fırsat eşitliği sağlamak
- **MEBİ Üzerinden Yapılabilenler**
- Ders konu anlatımlarına ulaşma
- Soru ve test çözme
- Konu tekrarları yapma
- Sınavlara hazırlık çalışmaları yapma

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **CİMER:**
- CİMER, vatandaşların **devlet kurumlarıyla iletişim kurmasını sağlayan** resmî bir sistemdir. Vatandaşlar CİMER aracılığıyla **istek, şikâyet, öneri ve bilgi edinme başvurularında** bulunabilir.
- **CİMER Üzerinden Neler Yapılabilir?**
- Kamu hizmetleriyle ilgili şikâyet bildirme
- Devlet kurumlarına öneride bulunma
- Bilgi edinme başvurusu yapma
- Talep ve görüş iletme

• CİMER'in Faydaları

1. Vatandaşın sesini duyurmasını sağlar.
2. Devlet–vatandaş iletişimini güçlendirir.
3. Şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırır.
4. Hak arama bilincini geliştirir.
5. Dijital vatandaşlığa katkı sağlar.

CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI
CİMER
CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM MERKEZİ

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

• SİBER ZORBALIK

Zorbalık: Kişinin kendisinden daha güçsüz birine uyguladığı kasıtlı ve saldırganca davranışa zorbalık denir.

- **Siber Zorbalık:** Sanal ortamda modern iletişim araçları yolu ile insanlara hakaret edilmesi, insanların aşağılanması, sosyal ortamlardan dışlanması, tehdit ya da rahatsız edilmesidir.

DİJİTAL ÇAĞDA EN ÇOK KARŞILAŞILAN ZORBALIK TÜRÜ:

SİBER ZORBALIK

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- Siber zorbalık, **internet, sosyal medya, oyunlar veya mesajlaşma uygulamaları** üzerinden bir kişiye **bilerek zarar verme** davranışdır. Bu zarar; **alay etme, hakaret etme, tehdit etme, küçük düşürme, özel bilgileri izinsiz paylaşma** şeklinde olabilir.

- **Siber Zorbalığa Örnek Davranışlar**
- Sosyal medyada bir arkadaşla dalga geçmek
- Birinin fotoğrafını izinsiz paylaşmak
- Oyunlarda sürekli hakaret etmek
- Mesajlarla korkutmak veya dışlamak

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **SİBER ZORBALIKTAN KORUNMA YOLLARI**
- **1. Kişisel Bilgiler Paylaşılmalıdır**
Adres, telefon, şifre gibi bilgiler gizli tutulmalıdır.
- **2. Tanımadığımız Kişilerle İletişim Kurulmamalıdır**
Herkes görüldüğü gibi olmayabilir.
- **3. Zorbalığa Sessiz Kalınmamalıdır**
Güvenilen bir yetişkine, öğretmene veya aileye haber verilmelidir.

- **4. Engelleme ve Şikâyet Etme Özellikleri Kullanılmalıdır**
Zorba ile iletişim kesilmelidir.
- **5. Saygılı ve Dikkatli Davranılmalıdır**
İnternette de gerçek hayattaki gibi kurallar vardır.

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

- **DİJİTAL MAHREMİYET:**

Kişiye ait bilgilerin internet ve dijital ortamlarda korunması anlamına gelir. Kişisel bilgilerimizin iznimiz olmadan paylaşılmaması dijital mahremiyetin temelidir.

- **Dijital mahremiyet,** kişisel bilgilerimizi başkalarından korumamız ve neyi, kiminle, ne kadar paylaşacağımıza kendimizin karar vermesi demektir.

- **Dijital Mahremiyeti Korumak İçin Yapılması Gerekenler**

1. Kişisel bilgiler paylaşılmamalıdır
2. Güçlü şifreler kullanılmalıdır
3. Gizlilik ayarları kontrol edilmelidir
4. Tanımadığımız kişilerle iletişim kurulmamalıdır
5. Fotoğraf ve videolar dikkatli paylaşılmalıdır

DİJİTALLEŞME VE TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN VATANDAŞLIK HAK VE SORUMLULUKLARINA ETKİLERİ

• TEKNOLOJİ BAĞIMLILIĞI

- Teknoloji bağımlılığı, bireyin **telefon, tablet, bilgisayar, internet veya dijital oyunları kontrolsüz ve aşırı kullanması** durumudur. Kişi teknolojiyi kullanmadığında huzursuzluk hisseder ve günlük sorumluluklarını ihmal etmeye başlar.
- **Teknoloji bağımlılığı**; telefon, tablet, bilgisayar, video oyunları gibi cihazların aşırı kullanımıyla ortaya çıkan bir durumdur. Bağımlılığı önlemek için ebeveynlerin ve öğretmenlerin çocuklara örnek olması çok önemlidir. Bunun için teknolojik aletleri sınırlı kullanmalı ve bu konuda bilinçli davranmalıyız.

• Teknoloji Bağımlılığından Korunma Yolları

1. Teknoloji kullanım süresi sınırlandırılmalıdır
2. Sosyal ve fiziksel etkinliklere yer verilmelidir
3. Amaçlı ve bilinçli kullanım sağlanmalıdır

